

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 760/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kožiakom, Murgašova 3, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 116/2011 (pôvodne pod sp. zn. 14 C 610/2000) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 116/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 116/2011 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. ██████████ priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Michalovce povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Michalovce je povinný uhradiť ██████████ trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Martina Kožiaka v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. novembra 2016 doručená sťažnosť ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“) na prietahy v označenom reštitučnom konaní Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) začatom 13. júna 2000, ktoré nie je skončené.

2. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie v záhlaví označených základných práv, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € a nahradiť trovy konania vo výške 303,16 €.

3. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdil splnenie podmienok konania a uznesením zo 7. decembra 2016 rozhodol o prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie a jej meritórne posúdenie [§ 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa predseda okresného súdu vyjadril k priebehu doterajšieho konania od podania návrhu na náhradu škody, ku ktorému došlo 13. júna 2000. Konštatoval, že sťažovateľka viackrát menila žalobu i právnych zástupcov, ktorí boli nečinní, a hoci okresný súd vo veci niekoľkokrát rozhodol, všetky jeho rozhodnutia boli zrušené. Uznal, že v dôsledku toho je možné konštatovať, že zákonný sudca nepostupoval v predmetnej veci sústredene a efektívne tak, aby vydal konečné a zákonné rozhodnutie.

5. Ústavný súd so súhlasom oboch účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k tomuto právu je veľmi bohatá a vychádza z nej aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu.

7. Pri rozhodovaní o rešpektovaní požiadavky primeranej lehoty ako jedného z aspektov práva na spravodlivý proces zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je potrebné zvažovať na jednej strane záujem sťažovateľa na rýchlom vybavení veci a na strane druhej všeobecný záujem na riadnom výkone spravodlivosti.

8. Otázku primeranosti dĺžky konania je nutné posúdiť vždy v rámci konkrétnych okolností daného prípadu, pričom sa berú do úvahy hlavne počet stupňov súdnej sústavy, ktoré sa prípadom zaoberali, zložitnosť veci, správanie sťažovateľa, postup štátnych orgánov a význam konania pre sťažovateľa.

9. Všeobecne je štát povinný usporiadať svoj justičný systém tak, aby súdy mohli každému zaručiť právo, aby o jeho záležitostiach týkajúcich sa práv a záväzkov bolo právoplatne rozhodnuté v primeranej lehote.

10. Iba priedahy pričítateľné štátu môžu viesť ku konštatovaniu prekročenia primeranej lehoty. Aj v právnom štáte, v ktorom platí dispozičná zásada pre postup účastníka konania, nezbavuje súd povinnosti zaistiť urýchlené prejednanie a najmä skončenie veci.

11. Vzhľadom na extrémnu dĺžku náhradového konania – od 13. júna 2000 doteraz – ústavný súd nepovažoval vôbec za významné uvedené kritériá podrobne skúmať a zaoberať sa nimi, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor aj s nečinnými účastníkmi nesmie trvať takú dobu.

12. Treba však konštatovať, že aj sťažovateľka, ktorá podávala neúplné či nepresné podania, spôsobila neprimeranú dĺžku konania. Avšak ani okresný súd neurobil všetko, čo bolo od neho možné podľa procesných predpisov rozumne očakávať, aby nadmernej dĺžke konania zabránil, aj keď si je ústavný súd vedomý chronického preťaženia (nielen) tohto súdu vo všeobecnosti. V slobodnej spoločnosti je však a predovšetkým vecou nositeľov práv, aby ich hájili, starali sa o ne (*vigilantibus iura*) a nekomplikovali ich.

13. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti ústavný súd rozhodol, že konanie o náhrade škody nebolo vykonané v primeranej lehote, a bolo tak porušené právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru; preto prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priedahov [čl. 127 ods. 1 a 2 ústavy a § 56 ods. 1 a 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

14. V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €. Túto sumu jej vyplatí okresný súd v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Pri určení tejto sumy ústavný súd vychádzal z hodnoty predmetu konania, ako aj z toho, že sťažovateľka sa aj vlastnou nečinnosťou pričinila o doterajšiu dĺžku konania.

15. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok v sume 303,16 €. Táto suma zodpovedá nároku na úhradu za dva úkony právnej služby v roku 2016. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) tiež v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017